

GORENJEJC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravništvo je v hiši števil. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Iznaja vsak petek

: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje pet-ovrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Italijansko bojišče.

Nadvojvoda prestolonaslednik je na cesarjevo povelje prišel za dlje časa na italijansko bojišče.

Laški kralj je odstavil 18 generalnih majorjev in sedem generalnih poročnikov, sedem polkovnikov pa je imenoval za generalne majorje in je povišal veliko častnikov nižjih činov. Kralj je izdal tudi razglas, ki pozivlje pod orožje letnike 1884 do 1888 nezurjene črne vojske III. kategorije. Ta nabor bo dal kakih 30.000 mož. Podaljšati nameravajo Italijani črnovojniško službo, ki sega od 17. do 39. leta, naprej do 42. leta.

Proti Turkom si Italija ne upa nastopiti. Več tednov je že minulo, odkar je napovedala vojno, pa se doslej še ni ganila.

Neko laško letalo je 14. t. m. metalo bombe na Nabrežino. Ubiti so bili 4 civilisti in en konj.

Neki naš letalec je metal bombe na kolodvor in na tabor v Arsieri. Drugi avstrijski letalec je pa priplul dne 16. septembra nad Vicenzo in je vrgel štiri bombe, s katerimi je ubil osem oseb.

Na tirolski bojni črti so bili dne 16. septembra dopoldne hudi artiljerijski boji. Posebno ljut napad je napravil sovražnik popoldne proti visoki planoti Lavarone in Folgarija. Še drugi dan je bil živahen ogenj. Po noči je bil napad italijanske pehote na Monte Coston. Pri teh sunkih so Italijani imeli znatne izgube. Pri Popeni, južno od Schluderbacha, je začel goreti gozd. Požar je Italijane prisilil, da so izpraznili svojo črto. Na koroškem obmejnem ozemlju je močno delovala italijanska artiljerija proti Trbižu z daleč streljačimi topovi.

Dne 16. septembra popoldne ob treh je pogorela častitljiva romarska cerkev na Svetih Višarjah. Lahi so zažgali cerkev s topovi iz velike daljave. Laške granate so letele čez hribe tudi na Trbiž in so poškodovale več hiš v mestu ter ondotno župno cerkev in bolnišnico za vojake. Streljali so Italijani iz Somdogne, ki leži na italijanskih tleh kakih 8 km zapadno od Svetih Višarij.

Dne 17. septembra je bil zopet napad Italijanov pri Bovcu. Več italijanskih sunkov je bilo odbitih. Tudi drugi dan se je sovražnik trudil, da bi prišel do naših utrd, a imel je jako težke izgube.

Ob Soči je bilo do Gorice do 17. septembra precej mirno, le z ognjem iz topov so Italijani zopet napadali Dobrdoško planoto. Nastopno noč so naši razstrelili njihove podzemeljske rove. Zahodno od Sv. Martina so se zopet vnovič hoteli približati, pa so bili odbiti.

Večkrat so Italijani dne 17. septembra napravili napad na grič Ravelnik, ki se dviga 70 metrov visoko vzhodno nad Bovcem, in na južno ležeči hrib Javorček, ki je 1551 metrov visok. Vsi njih napadi so se izjalovili. Italijani so imeli samo v bovški kotlini 1000 mož izgube. Italijanski sprednji jarki so bili drugi dan zapuščeni. Pri Vršču (1900 metrov visok hrib južno od Javorčeka) so zvečer v megli Italijani nenadoma napadli neko našo sprednjo postojanko. Tudi ta napad se jim ni posrečil. Okoli polnoči so naše čete pognale v zrak italijansko obrambo, katero so napravili z vrečami, napolnjenimi s peskom. Vse skupaj je zletelo v zrak.

Dne 18. t. m. je bil uspešen napad naše artiljerije na hišo v Tržiču, kjer je bil laški štab. Z avtomobili so prisli k razvalinam Lahi potem po mrliče in ranjence.

Na koroški bojni črti je bil 20. septembra položaj neizpremenjen. V kotlini pri Bovcu se je umaknilo desno krilo laških napadalnih čet na svoje stare postojanke. Italijani so se hoteli približati našim žičnim owarom. Na nekem mestu se jim je bilo posrečilo, da so vdrli v bovški kotlini v našo postojanko. Z divjim ognjem naše artiljerije so bili odpodeni. Proti Sv. Luciji so Italijani posebno v noči od 16. na 17. september pošiljali svoje težke granate.

Dne 21. septembra Italijani pri Bovcu s pehoto niso več napadali, streljali so le še s topovi.

Tudi na drugem bojišču ob Soči so bila le manjša podjetja, poleg bojev s topovi.

Italijanom izdeluje tvrdka Creuzot na Francoskem 34 cm topove in 26 cm možnarje.

Lahi nad Trstom.

Dne 14. septembra je prišel nad Trst laški zrakoplov. Plaval je tako visoko, da ga je bilo s prostim očesom težko opaziti. Drugi dan so prišli trije laški aeroplani nad Trst in so letali prav nizko. Nše baterije so jih odpodile. — Italijanski zrakoplovi se poznajo po tem, da kažejo po dnevu narodne zastave s savojskim grbom in kraljevo krono, po noči pa tri svetilke z barvami: bela, rdeča, zelena, in pod čolničkom je še rdeča svetilka.

Z Dobrdoške planote.

Miško piše:

Sporočil sem Vam že enkrat, kako lep razgled imamo tu. Proti severu je planota, ki mi odpira razgled na bojno polje tja do Gorice. Proti zapadu leže mesta Videm, Kormin, Čedad, Palmanova in Červinjan. Krasni kraji so to! Jasno se vidijo zlasti po kakšni deževni noči mesta in vasi. Natanko se razločijo tudi nekatere palače v Benetkah, dvigajoče se izza morske gladine. Proti severu daleč tam molé proti nebu mogočne tirolske in švicarske Alpe, ki kakor bel venec objemajo zeleno beneško planjavo. Po cele ure včasih na daljnogledu in na zemljevidu študiram ta čarobni svet.

Seznani Vas pa hočem danes še z drugimi prizori. Po telefonu pride naznanilo, ki se glasi: „Flotille in Sicht!“ Napravim na svojem prostoru pol obrata in pokaže se na daljnogledu krasna slika. Tam v ozadju se blišči Trst z mičnim Miramarom, za njim se pa razteza nepregledna morska gladina. Po cele tedne je sedaj vsa ta planjava mrtva. Le ko se začuje omenjeno naznanilo, vse pogleda proti morju. Tu zapazimo daleč tam male črne ceste, ki se bližajo. To je dim prihajajočih bojnih ladij. Kmalu razločiš na daljnogledu njihove dimnike. Najpoprej moramo določiti, če so te ladje naše ali sovražne. Določuje se to potem, koliko jamborov imajo, koliko

PODLISTEK.

Pogorišče na Svetih Višarjah.

... ker slovesna ura bije,
da ločiti od Marije
moram se ...

Letošnji kvaterni četrtek, dan 16. septembra, si Slovenci lahko zabeležimo kakor dan, ko smo izgubili svoje narodno svetišče. Izmed odraščanih Slovencev je bil skoro vsak vsaj enkrat na Sv. Višarjah, mnogo jih je večkrat romalo na to visoko goro, marsikomu pa se je tako priljubila, da je vsako leto obiskal Višarsko Marijo. Tudi revež se je pri Mariji okrepčal na duši in telesu. Že veličastni razgled z gore je vabil popotnika na to višino, še bolj pa milostipolni kraj, kjer se je čestokrat odložilo breme, ki je težilo revno človeško srce. Josip Stritar poje:

Sem k tebi trudni, obložen
tolažbe željni romajo,
olajšani in poživljeni
odtod domov se vračajo.

Da! dolgo si stala cerkvica višarska, pa tudi tebi je bila grozna ura slovesa. Približal se ti je sovražnik, ne da bi ti prinesel miloščino, temveč

da bi te oropal. Prvi njegov zločin je bil napad na Avstrijo. Zločin je pa rodil zopet novo hudobijo, posegel je sovrag tudi po tebi ter te porušil. Kdor bi te sedaj obiskal, našel bi te požgano, zapuščeno in ločil bi se s težkim srcem od tebe. Mesto molitve bi mu šla iz srca morebiti kletev in klic po maščevanju.

Omenjeni dan 16. septembra so začeli Italijani takoj ob solnčnem vzhodu izvrševati svoje hudodelstvo. Silni sunki so se ponavljali drug za drugim in stresala se je zemlja kakor da bi se hotela sesuti. Poznalo se je, da delujejo veliki topovi. Dan je bil krasen, nebo brez oblakov, gore brez meglá. Povzdignili so ljudje svoje oči proti Sv. Višarjam in s strahom gledali črni dim, ki se je valil iz razpočenih granat. Lah je jako slabo streljal do treh popoldan. Kroglice so zadevale zemljo precej daleč proč ob južni strani cerkve. Kdor je že bil na Sv. Višarjah, ve, da se nahaja tričetrt ure pod cerkvijo planina, na kateri stoji zidan hlev in nekoliko višje gostilna s fotografom. Po zelo strmi poti prideš od tu kmalu na vrh prehoda, do kapelice ob levi strani. V ta kraj so najbolj letele granate ves dopoldan. Popoldan so vravnali Lahi svoje možnarje bolj blizu proti cerkvi, toda sedaj so letele granate čez cerkev in padale v gozd. Videlo se je od

daleč kakor da bi se bilo vnelo v gozdu, pravzaprav je bil pa le črnkast dim razstrelbe ter je dim kmalu izginil.

Šele ob tretji uri popoldan se je začelo močno kaditi za cerkvijo. Vnelo se je pri „utah“, to so tiste lesene hišice, v katerih se prodajajo božjepotni spominki. Ker je teh hišic cela ulica, trajalo je dalj časa, da se je ogenj poprijel cerkvene strehe. Plamen je objel najprej streho nad velikim oltarjem, premikal se je polagoma proti glavnemu cerkvenemu vhodu in nazadnje je prišel zvonik na vrsto. Ob najlepšem brezvetrnem vremenu je bilo uničevalno delo dovršeno že ob štirih popoldan. Kako da je ogenj gospodaril v cerkvi, izvedeli bomo pozneje, ko se bo prišlo brez nevarnosti na goro. Rešena pa je milostna Marijina podoba, ki se je takoj v začetku italijanske vojske prenesla v frančiškansko cerkev v Beljak. Obiskujte jo, Slovenci, kadar vas tje pot pripelje. Kako da je z zvonovi, ni znano.

Upajmo, da se kmalu prikaže golob z oljkovo vejico, oznanujoč konec vojne in spravo narodov. Tačas bodo višarske razvaline sicer še pokrite z visoko sneženo plastjo, a prišli bodo zopet veseli solnčni dnevi, ko bodo vstale iz svojega sesutja. In takrat bo naša Mati zopet zasedla svoj starodavni prestol na Svetih Višarjah.

dimnikov, v kaki razdalji ti stoje, itd. Potem pogledamo v knjigo, kjer so naslikane vse ladje vseh tipov in držav, in vemo, čigave so ladje. Največkrat se prikažejo torpedni rušilci ali pa male križarice. Vedno večje se prikazujejo ladje. Vsaki se koplji velik bel val pred krmilom, moč turbin pa dviga sprednji del, da stoji precej višje, kakor zadnji. Kmalu opazimo tudi na ladji voditeljici zastavo ali pa tudi dve, včasih ima zastavo tudi zadnja ladja. Nazadnje se opazi tudi tekanje mornarjev po krovu ladje. Čez malo časa se kilna črta ladij izpremeni v bojno črto in v tem trenutku že grmi in se bliška iz vseh žrel teh železnih rib, ki so začele bruhati ogenj na vse strani. Njih učinek je požar, ki se pokaže tu

in tam, njihova naloga pa končana. Odjadrajo v lepem redu in puščajo za seboj peneče valove.

Včasih se opazi tudi kak podmorski čoln, ki se priplazi v primerni daljavi za njimi. Pokaže se ga nekoliko iz vode, naenkrat izgine in le mala pičica ali črta na vodi še kaže, kje je bil, pa prikuka na dan na drugi strani.

Še en pogled na bojno polje ob vroči uri. Zagledamo skupino ljudij. Med njimi nosi prvi v roki veliko belo zastavo z rdečim križem, drugi pa imajo nosilnice. Vidi se kako nalagajo žrtve boja. Srce mi je težko, ko gledam to bridko usodo narodov. Daj Bog, da bi kmalu vzšlo zlato solnce miru! Prej pa seveda moramo grabežljivemu izdajalcu pošteno posvetiti.

Rusko bojišče.

Nemški cesar je podelil avstrijskemu armadnemu poveljniku fcm. Pavlu Puhalu železni križ I. razreda.

Avstrijska in ruska vlada sta se dogovorili, da bodo ruske sestre „Rdečega križa“ obiskale avstrijske vjetniške tabore, avstrijske sestre pa ruske tabore.

Ruska ofenziva v vzhodni Galiciji se je dne 17. septembra na Stripi razbila. Rusi so izpraznili bojišče in se naglo umaknili na reko Seret. Imeli so na avstrijskih pozicijah jako velike izgube. V volinjskem trdnjavskega okrožju se je ta dan nadaljeval boj in naši so odbili številne napade mnogo močnejšega sovražnika. Drugi dan so naši na nekaterih delih tamošnje fronte šli nazaj in se umaknili na bolj zahodno ležeče pripravljene postojanke. V vzhodni Galiciji je bilo 18. septembra mirno. Ob lkvi je pa ruska artiljerija močnejše delovala. Rusi niso naših nič motili, ko so se v volinjskem trdnjavskega ozemlju umaknili.

V Litvi se Rusi umikajo in naše in nemške vojske jih zasledujejo.

Močne ruske sile so 19. septembra zopet večkrat napadle našo postojanko vzhodno od Lucka. Na mnogih točkah je prišlo do boja moža z možem. Rusi so bili vrženi nazaj. Napadali so Rusi z močnimi četami ob lkvi in so na nekaterih mestih zasedli zahodni breg reke, a naše rezerve so jih povsod vrgle nazaj s pomočjo artiljerije in so imeli velike izgube. Pripeljali so naši tisoč vjetih Rusov.

V vzhodni Galiciji je bilo dne 20. septembra mirno. V Litvi so pa naše čete napredovale. Na fronti ob meji Bukovine in Besarabije so boji še v teku. Rusi se pripravljajo, da bodo izpraznili Besarabijo.

Dne 21. septembra so naši odbili nove ruske napade na postojanke vzhodno od Lucka. Ob lkvi je razkropil ogenj naših baterij sovražne oddelke, ki so skušali ustanoviti se na vzhodnem bregu reke.

* * *

Dne 17. septembra je Hindenburgova vojska skupina odbila sovražne sunke pri Šluku, napadla območje pri Dvinsku in vzela dele sprednjih ruskih postojank. Proti Vilni so Nemci šli dalje. Med Vilijo in Njemenom so prodrli na raznih mestih rusko bojno črto ter zajeli 26 častnikov,

SRBSKO BOJIŠČE.

Avstrijske in nemške baterije so 19. septembra obstreljevale srbsko postojanko na južnem bregu Save in Donave. Tudi trdnjava Belgrad se je nahajala pod našim ognjem. Blizu izliva Drine v Savo so naše čete napadle in uničile naprej potisnjene srbske oddelke. — Pri Smederevu je nemška artiljerija napravila napad na srbske postojanke. Srbi so bili prepodeni in njihovih topovi so morali umolkniti.

Ob spodnji Drini so Srbi utrjevali svoje postojanke, a naša artiljerija jih je dne 21. septembra izdatno motila.

POLITIČNI PREGLED.

Poljska.

V Lodzu so bili pilepljeni poljski letaki, ki so pozivali ljudstvo na revolucijo. Poljska radikalna stranka je hotela prirediti obhode in napraviti druge korake v dosego svojih namenov.

5380 mož in 16 strojnih pušk. — Vojska skupina princa Leopolda, kot desno krilo prejšnje, je v zvezi z avstrijskimi četami priborila prehod čez reko Ščaro. Rusi so se začeli umikati. Mackensenova vojska skupina je pri Pinsku potisnila Ruse nazaj in plen se je zvišal na 2500 mož in devet strojnih pušk.

V Novem Georgijevsku so Nemci po zavzetju trdnjave dobili 1640 topov, 23.219 pušk, 103 strojne puške, 160.000 topovskih krogelj in 7.098.000 patron za puške. V Kovnu so Nemci zaplenili 1.301 top.

Dne 19. septembra so generali Eichhorn, Scholz in Galwitz z vso silo napadli Ruse, da so se morali umakniti. Nemci so dobili v roke močno utrjeno mesto Vilno.

Vilna je glavno mesto gubernije istega imena, leži ob izlivu Vilejke v Vilijo in šteje blizu 200.000 prebivalcev. Vseh šol je bilo v mestu 227, med njimi 182 židovskih. Do poljske vstaje l. 1832. je bilo v Vilni vseučilišče. V mestu imata svoj sedež katoliški škof in pravoslavni nadškof. Od leta 1322. do l. 1795. je bila Vilna glavno mesto Litve. L. 1795. je Litvo dobila Rusija. Leta 1831. sta bili tu dve bitki med Poljaki in Rusi in leta 1863. so se prebivalci čvrsto udeležili upora proti Rusom. Vilna je važno križišče železnice Varšava—Petrograd in Eydtkuhnen—Rovno. V mestu je 35 katoliških cerkev. V katedrali sv. Stanislava je grob svetega Kazimira, poljskega kralja.

V območju pri Dvinsku so se Rusi umaknili vsled napada Nemcev, ki so vjeli 550 Rusov. Umikajo se Rusi iz okolice Vilne. Nemci so dosegli Lido in Sajane na Njemeni. Princ Leopold je prišel v Molčad pri Dvorcu in se bliža Mišanki in Mackensenove čete so vjele sto Rusov.

Rusi trdijo, da so blizu Pinska vjeli 2000 sovražnikov, pri Višnjevcu 540 mož in pri Babilincih ob Stripi 800 mož.

Vzhodno od Vilne je nastopilo 13 divizij nemške konjenice, ki dela Rusom velike preglavice. Car je prišel na bojno črto pri Vilni.

V prvi polovici septembra so Rusi izgubili 127 častnikov-vjetnikov, 70.000 mož, 12 topov in 113 strojnih pušk.

Nemci so izsilili prehod čez reko Molčad, potem so prišli na jugu na črto Molčad—Nova Miš, zahodno od Ostrova.

Nemška vlada je nastopila z vso strogostjo proti neodrešenim Poljakom.

Rusija.

Prišlo je 11 častnikov francoskega generalnega štaba v ruski glavni stan. — Mesto Kijev Rusi izpraznujejo. Profesorji in dijaki visoke šole so se preselili v Saratov. Prebivalci že beže iz Minska. Tudi mesto Petrograd so začeli izpraznjevati. Odpeljali so dragocenosti in celo bakreno streho na stolnici. — Rusija namerava poklicati pod orožje zadnjih pet črnovojniških letnikov od 1911 do 1916. — Sedaj se je izvedelo, zakaj zadnji čas Rusom tako silno primanjkuje streliva. Zgodila se je eksplozija v tvornici za strelivo v mestu Ohti pri Petrogradu. Ta tvornica je preskrbovala s strelivom polovico ruske armade. Eksplozija je bila strahovita. Potresel se je Petrograd kakor ob potresu. Več tisoč delavcev je izgubilo življenje. Putilove tvornice sicer izdelujejo dobre topove, a kroglice se ondi ne vlivajo, zato morajo Rusi kroglice dovažati čez Arhangelsk. — Japonska vlada je dovolila, da smejo japon-

ski častniki kot prostovoljci vstopiti v rusko armado. — V ruski dumi je še mnogo protivladnih elementov, zato je car ukazal, da naj se duma skliče šele meseca novembra. — Car je imenoval generala Ruskega za vrhovnega poveljnika, kateremu morajo biti pokorni vsi generali. Pokazalo se je tudi, zakaj je bil svoj čas general Ruski odstranjen. Ruski je svaril velikega kneza Nikolaja pred podpolkovnikom Mjasojedovim, češ da ta vohuni sovražniku v korist. Veliki knez je rekel carju, da Ruski obrekuje in da lahko osebno jamči za Mjasojedovo poštenost. Ruski je nato odstopil. Pozneje se je izkazalo, da je imel Ruski prav. Mjasojedova so usmrtili, Ruskemu je pa car podelil višje poveljstvo. Velikemu knezu Nikolaju Nikolajeviču je car ukazal, da ne sme zapustiti Tiflisa. — Upor se prikazuje na mnogih mestih Rusije. V Moskvi so zaprli 25 voditeljev konsumnih društev, v Putilovih tvornicah pa nad sto organiziranih delavcev. Osem poslancev dume so odvedli v Petro-Pavlovo trdnjavo. Po mestih stavka na tisoče delavcev.

Bolgarija.

Ministrski predsednik Radoslavov je izjavil: „Obljube nam niso dovolj, zahtevamo realnih garancij. Naš najvišji smoter je združitev vsega bolgarskega naroda; zato nam je Makedonija neizogibno potrebna. Nismo nasprotniki bolgarske zveze, če dobimo od Srbov in Grkov Makedonijo. Pod tem pogojem bi mogla Bolgarija stopiti v vojno.“ — Opozicija je bila pri kralju v avdijenci, pri kateri je bil navzoč tudi prestolonaslednik. Opozicija je zahtevala, da naj se pokliče v ministrstvo tudi člane opozicije in da naj se skliče sobranje. Kralj je vzel to izjavo na znanje. — 60.000 makedonskih prostovoljcev, kakor se pričakuje, bode vstopilo v bolgarsko armado. — Pri ministrskem predsedniku Radoslavovu so bili dne 17. septembra na posvetu avstrijski, nemški in romunski poslanik. Nato je Radoslavov šel h kralju. — Iz Sofije je prišel bolgarski poslanik v Nišu, Čaprašikov, in je bil sprejet od carja Ferdinanda ter od ministrskega predsednika. — Dne 21. septembra je bila v Bolgariji razglašena splošna mobilizacija. Pozvani so bili pod orožje bolgarski rezervisti, ki se nahajajo v inozemstvu.

Srbija.

Srbski princ Jurij se nahaja že več tednov na francoski fronti. Vrnil se bode domov šele tedaj, kadar bo njegova navzočnost potrebna iz vojaških razlogov.

Srbija — Bolgarija.

Vse straže ob srbsko-bolgarski meji je srbski generalni štab ukazal ojačiti in je zbral pri Sultan-tepe dva polka pehote in topništva.

Romunija.

Kraljev odlok ukazuje, da so vse romunske države in zasebne železnice postavljene pod nadzorstvo vojnega ministra. Ta minister je pa rekviriral z 20. septembrom za vojaštvo vso vprežno živino in vse avtomobile. Ves blagovni promet na romunskih železnicah je ustavljen. — V ponedeljek so začeli Romuni ob železnici na bolgarski meji delati strelske jarke, volčje jame in žične ovire. — Avstrijski poslanik grof Czernin v Bukareštu in romunski ministrski predsednik Bratianu sta izmenjala pomirljive izjave o vojaških dogodkih na obeh straneh meje. Vendar se pa mora priznati, da romunski listi ne pišejo prijazno do Avstrije, marveč z veseljem poročajo, če nasprotniki Avstrije dosežejo kako zmago, o naših zmagah pa radi molče. Gre se Romunom v prvi vrsti za to, da bi si pridobili kolikor mogoče veliko ozemlja. Kako se mnenje ondi menja, dokazuje najbolj dejstvo, da je zadnje dni Romunska odprla mejo proti Avstriji in dovolila izvoziti 2000 vagonov žita. Rusko brodovje pa je odpulilo iz romunskih voda.

Grčija.

Rezervisti letnikov 1886 do 1889 so vpoklicani na dan 1. oktobra.

Angleška.

Ker hoče Angleška vpeljati splošno brambno dolžnost, so se začeli proti tej nameri oglašati Angleži, ki rajši zogo igrajo, kakor bi bombe metali.

Pred Dardanelami.

Angleži nameravajo pripeljati pred Dardanele še 180.000 mož.

Nad Milanom. Vedno bolj pogosto prihajajo avstrijski letalci nad Milan. Lahki so odpeljali zanimivosti po muzejih na jug.

Nemški zrakoplovi nad Londonom. Tekom jednega tedna je bilo 21 bojev v zraku nad nemškimi četami. Nemci so pa poslali svoje Zeppelinove zrakoplove nad London in so z bombami v bližini angleške banke, v najbolj obljudenem delu mesta, napravili škodo.

Zeppelinov napad na London je napravil ogromno škodo, ki znaša nad 10.000.000 dolarjev, nad sto oseb je bilo ubitih. Trdi se, da je zrakoplov vodil grof Zeppelin.

Podmorski čoln v Črnem morju. Angleški parnik „Patagonija“ in ruski parnik „Maria“ sta bila napadena od podmorskega čolna, a sta ušla. Sodi se, da je bil to nemški podmorski čoln.

Posredovalni urad za vjetnike na Italijanskem. V Curihu na Švicarskem obstoji urad, ki ima nalogo, da poišče pogrešane vojne vjetnike. Naslov ima: Züricher-Bureau für Aufsuchung Vermisster in Zürich (Schweiz). Kdor želi pisati svojcem, ki se nahajajo sedaj v Italiji, piši samo v Curih omenjenemu društvu in povej naslov iskancev. Zavod bo že poskrbel za vse nadaljne korake. Na dopisnice, oziroma pisma v Švico je pa treba pritisniti znamko za 25 vinarjev.

Vjetniki v Moskvi. Neka odlična madjarska gospa je poslala obširno poročilo v neki madjarski list o vjetnikih v Moskvi. V tem poročilu pripoveduje, kako strežejo ondi nekatere Madjarke vjetnikom svoje narodnosti. Osnovel se je poseben pomožni odbor za nemške vjetnike in odbor je tudi za slovanske vjetnike. Splošno se tem vjetnikom ne godi slabo in so zlasti v bolnišnicah z vsem potrebnim preskrbljeni. Kadar ozdravijo, jih pošiljajo proti vzhodu. Trdi se, da živijo Slovani večje ugodnosti, kakor druge narodnosti.

Iz Skadra. Črnogorci so mnogo albanskih odličnjakov odpravili iz Skadra in jih zaprli v Podgorici. Nekateri so imeli potne liste italijanskega konzulata za odpotovanje v inozemstvo. S tem se pa niso rešili odgona v Črno Goro.

NOVIČAR.

Slovenski junaki. Pohvala 17. pešpolka. Brigadir Stöhr, pri čegar brigadi se je boril tudi naš 17. pešpolk, je bil odlikovan z Leopoldovim redom. Ob čestitanju je brigadir izredno pohvalil „odlično hrabrost in vztrajnost lepega 17. pešpolka“. — Pešpolk št. 87 (Celfe) je prvi prodril rusko postojanko ob Dnjestru. Zato je bilo odlikovanih 268 mož, in sicer 23 s srebrno hrabrostno svetinjo I. vrste, 68 s srebrno hrabrostno svetinjo II. vrste, 103 z bronasto hrabrostno svetinjo in 74 s pohvalo zbornega poveljstva.

Novo prebiranje črnovojniki. Tisti črnovojniki, vojni mornarici, deželni brambi pri orožništvu, v črni vojski temeljem osebne črnovojniške dolžnosti z orožjem, ki so bili rojeni v letih 1873 do štetega leta 1877, in taki, ki so bili rojeni v letih 1891 in 1895 in 1896, se pritegnejo črnovojniški službi, če bodo pri zopet odrejenem prebiranju teh letnikov spoznani, da so za orožje sposobni. Vpoklicani so tudi tisti, ki so bili pri prejšnjem prebiranju spoznani kot sposobni za orožje, a ki so bili pri prezentaciji ali pozneje kot nesposobni odpuščeni na dopust. Vsi, ki so dolžni priti k prebiranju, so se morali najkasneje do 24. septembra zglasiti v občinskem uradu svojege bivališča. Prebiranje se izvede od 11. oktobra do 6. novembra 1915. Vpoklicani bodo pozneje, najbrže sredi novembra 1915.

Konrad pl. Hötendorf je dobil na praškem nemškem vseučilišču častni doktorat.

Deželni glavar dr. Šusteršič se je mudil zadnje dni na Dunaju, kjer je imel razgovor z nekaterimi ministri o važnih vprašanjih, ki se tičejo dežele kranjske.

Princ Hohenlohe. Bivši tržaški cesarski namestnik princ Hohenlohe je bil na bojišču v v pripjatskih močvirjih. Vgriznil ga je v roko in stegno neki pes, o katerem se je slutilo, da je stekel. Princ je odpotoval v Pasteurjev zavod na Dunaj, da se ozdravi.

Na c. kr. Franca Jožefa gimnaziji v Kranju se bodo vpisovali učenci za prvi razred dne 25. septembra od 8. do 10. ure v pritrilni sobi zasilne bolnice v Pungratu št. 27 na levi. S seboj morajo učenci prinesiti krstni list, šolsko naznanilo in spričevalo o stavljenih kozah. Od 10. ure naprej se bodo vršile sprejemne skušnje. V višje razrede se bodo učenci sprejemali dne 27. septembra od 8. do 12. ure dopoldne. Ponavljalni in dodatni izpiti morajo biti dovršeni 27. septembra. Šolsko leto se začne dne 28. septembra s slovesno službo božjo.

Padli so za domovino od 17. pešpolka: Nadporočnik Avguštin Trojanšek, ki je bil zadet v prsa, praporščak Valentin Skušek, nadporočnik Rihard Lehri, praporščak Josip Kovač, Janez Strbenc ter kadeta Alojzij Fiker in Leonard Jaklič. — V Kolomeji je umrl na ranah, katere je dobil na severnem bojišču. Aleksander grof Auersperg, star 19 let.

Duhovniške izpremembe: Čg. Janez Pfajfar, župnik v Javorjah, je dobil župnijo Rudnik. Premeščeni so čč. gg.: Alojzij Brecljnik iz Cerklj pri Kranju za župnega upravitelja v Novo Oslico, Ivan Tomažič, uršulinski katehet v Ljubljani, za kaplana v Cerklje, Matej Vilfan iz Škofje Loke za uršulinskega kateheta v Ljubljano, V Škofji Loki je nameščen za kapelana semeniški duhovnik č. g. Anton Anžič.

Ljubljana. Codellijev kanonikat je dobil stolni vikar č. g. dr. Franc Kimovec.

Ráteče na Gorenjskem. Število duš znaša v Rátečah sedaj 4000. Prišlo je sem veliko ljudi s Trbiža.

«Zlati klas». Izdala so se v vojnopomožne namene znamenja „zlatega klasa“, ki bodo jako primerna za razpečevanje na dan 4. oktobra t. l., ko bo imendan Njegovega Veličanstva.

Postojna. Vlada je razpustila občinski zastop v Postojni in za gerenta imenovala vladnega tajnika dr. Lukana.

Furlanski begunci. V Gradcu in v okolici biva okoli 4000 furlanskih beguncev. Dobro je zanje preskrbljeno, imajo ondi več svojih duhovnikov in otvori se kmalu za otroke redna šola.

Laščina gospa. Poštna direkcija, ki se je preselila iz Trsta v Ljubljano, dopisuje z uradi na Kvarnerskih otokih le v laščini. O poročilih korespondenčnega urada smo že omenili, da se objavljajo le v laščini. Na teh otokih biva 99% Hrvatov in 1% Lahov. — V Rojanu pri Trstu je bil za slovenskega kapelana imenovan Italijan, č. g. Karol Musizza, ki ne zna slovenski.

Gorica. Italijani večkrat vržejo kako granato ali kak šrapnel na Gorico. Posebno radi streljajo na goriški Corso. Na Šent Peter pri Gorici pa pogosto spuščajo granate. Več oseb je bilo že ondi ubitih in ranjenih.

Krajevna imena na Goriškem. Bolj kakor kdaj prej se sedaj opaža poitalijančenje slovenskih krajevnih imen na Goriškem. Nekatera lepa krajevna imena so čudno spakodrana, druga pa na laški jezik prevedena. To je napravil svoj čas kak labonski zemljemerec, ki je izdeloval mape, na podlagi katerih so bile narejene karte generalnega štaba. Ta imena so prišla tudi na nekatere zemljevide, zlasti na one, ki so bili izdani po Irredenti. Sedaj napravljajo te spake velike zmede. Vojaki pridejo z zemljevidi v kak kraj in poprašujejo ljudstvo, kje je ta ali oni vrh, katerega imajo na zemljevidu čisto drugače zaznamovanega, kakor ga imenuje ljudstvo. Od tod prihaja nesporazumljenje in to lahko prinese usodopoladne posledice. Italijani so seveda imeli svoj namen, ko so slovenske kraje poitalijančili najprej na papirju, ker so si hoteli na ta način prisvojiti pravico, zasesti te kraje kot italijansko zemljo. Nadejamo se, da se bode v prihodnje storjena krivica popravila.

Oglej. V Ogleju imajo Italijani na velikem cerkvenem stolpu opazovalnico za zrakoplove. Na Kapiteljskem trgu je pa nastavljen top proti tujim zrakoplovom. Te dni so s tem topom napadli neki zrakoplov. Ko je padel na zemljo, so spoznali, da je italijanski.

Predoviča obsojena zaradi navijanja cen. Dne 18. septembra sta bila pred ljubljanskim deželnim sodiščem obsojena ljubljanska trgovca s prešiči Elija Predovič in njegov sin Janko Predovič. Nakupila sta bila meseca majnika na sejmu v Kranju in potem po kmetih več prešičev in sta jih predrago plačala. V Kranju je Predovičem pomagal kupovati Janez Ješe z Jame pri Mavčičah. Prešiče so deloma plačevali po 3 krome kilogram in pošiljali na Dunaj. Od 27. novembra 1914 do 11. junija 1915 sta Predoviča kupila 6350 prešičev za 1.189.494 krou in napravila kosmatega dobička 126.770 krou. Zagovornik Predovičev je bil ljubljanski župan dr. I. Tavčar. Obsojeni so bili: Janko Predovič na en mesec hudega zavora in 8000 krou globe, Elija Predovič na trimesečni hudi zapor in Janez Ješe na entedenski hudi zapor in 200 krou globe. — Najbolj zanimivo pri tej pravdi je to, da sta Predoviča bila obsojena, ker sta predrago prašiče plačevala. Napravila sta pa vkljub temu dobička 126.770 krou. Vprašanje je sedaj: Ali bi ne bilo mogoče napraviti v deželi kako zadrugo, ki bi lepi dobiček pri prodajanju živine uporabljala v ljudske in občekorstne namene? Ne bilo bi treba, da zasebniki spravljajo ta dobiček v svoje žepce. Zdi se nam, da imamo že mnogo zadrug; najpotrebnejših nam pa še manjka. To naj premislijo naši prijatelji ljudstva.

Dragi prašiči na Dunaju. Kupci in prodajalci prašičev so se na Dunaju zedinili za najvišjo ceno. Določili so, da znaša za pitane prašiče najvišja cena 475 krou za 100 kg žive teže.

Navaden človek ne more razumeti, kako je to, da je tak velikanski razloček med kranjskim in nižjeavstrijskim kmetom. Nižjeavstrijski kmet lahko prešiče proda za 475 krou 100 kg, štajerski kmet jih prodaja v Gradcu po 430 krou 100 kg, kranjski kmet pa za 200 krou 100 kg. Na Štajerskem je postalo med kmeti vznemirjenje, ker so nekateri mislili, da na Kranjskem določene cene veljajo tudi za Štajersko. Zato je c. kr. namestništvo v Gradcu v pomirjenje kmetovalcev in živinotržcev razglasilo, da oblastva na Štajerskem dosedaj še sploh niso določila najvišjih cen za živino.

Naklada na alkoholne pijače. Vse tiste občine, ki še nimajo naklade na pijače, (na vino, pivo in žganje), naj jo sklenejo vsaj letos, ko so stroški občin vsled vojne izredno veliki. Sklene naj se za dobo 10 let, kakor je deželni odbor to že večkrat priporočal. Precej naj g. župan zadevo pripravi, da se bo pri proračunski seji (vsaj tekom meseca oktobra) naklada sklenila. Natančen poduk za to se najde v neki okrožnici deželnega odbora iz l. 1910. Če okrožnice nimate doma, jo dobite morda pri sosednjem županstvu. Čg. duhovniki bi dobro delo storili, če bi pri tem pomagali županom, ki so z delom zlasti sedaj preobloženi. Na delo torej, da ne bo treba zvišati doklad k davkom. Naklada na pijače je prostovoljen davek: kdor ga noče plačati, ue bo pil — in to bo za marsikoga še najboljše. One občine, ki imajo to naklado, se zelo pohvalijo: dobijo vsako leto tisočake, da imajo vsaj za domače reveže, ki so skoro vsi revni le za voljo pijače.

VSEM SLOVENCEM IN SLOVENKAM!

Žrebanje velike loterije „Slovenske Straže“ se nepreklicno vrši v torek, dne 26. oktobra t. l. Dober mesec imamo torej samo do žrebanja. Vsi naši darovi naj se zato v tem mesecu z največjo požrtvovalnostjo osredotočijo na to loterijo, ki je namenjena v podporo revnim otrokom ter vdovam in sirotam padlih vojakov in invalidom. Čim lepši bo uspeh te loterije, več bodo dobili naši slepci. Loterija obsega 1715 dobitkov v skupni vrednosti 20.000 K. Glavni dobiček v vrednosti 5000 krou. Srečka samo 1 K. Ali je treba še kaj priporočilnih besedi? Sramota bi bila za Slovence, ako bi sami ne pojmlili velikega pomena in plemenitega namena te loterije. Zato takoj pišite po srečke na loterijo „Slovenske Straže“ v Ljubljano. Zahtevajte povsod takoj srečke „Slovenske Straže“! Naberite takoj po kronah med znanci in znankami za srečke in naročite na skupni naslov več srečk skupno. Kdor za dom ima srcé — naj ima zanj tudi dejanja. Do 26. oktobra delajmi vsi za loterijo „Slovenske Straže“! Sijajen uspeh loterije „Slovenske Straže“ naj briše narodu solzé!

Vojaški dopusti za jesenska kmetijska dela.

Po razglasu c. kr. poljedelskega ministrstva z dne 11. septembra t. l. št. 39.064, je c. kr. vojno ministrstvo odredilo, da je kakor dopuste (komandiranje) za žetev tudi za kmetijska dela, ki jih bo še opraviti v tem letu (obdelovanje njiv za jesensko setev pšenice in rži, priprava zemljišč za spomladansko setev in saditev, spravljenje lanu, konopelj, koruze, krompirja, grozdja, sladkorne pese, ajde itd.), dovoliti po sporedu kratke dopuste, in sicer primerno časom dotičnih kmetijskih del, oziroma da je dati občinam in poedinim posestnikom za taka dela moštvo na razpolago (komandiranje).

Kdaj se začno dotični dopusti (komandiranje), določi vojaško poveljstvo kratkim potom dogovorno s političnimi oblastvi na podstavi krajevnih razmer.

Glede teh dopustov veljajo smiselno določila o žetvenih dopustih z naslednjimi dopolnili, ozir. izpremembami:

1. Častniki in vojaki črnovojnih stražnih bataljonov in črnovojnih bataljonov (terito. janih bataljonov), ki so določeni za straženje vojnih ujetnikov in kot politično sumnih internirancev, dobodo le izjemoma ob prav posebno ozira vrednih razmerah dopust, če dopušča to število vojaštva.

2. Kolikor dopuščajo vojaško-službene razmere in niso s tem oškodovani drugi vojaki, ki imajo, pravico do dopusta, se sme dati dopust enemu in istemu možu za različna kmetijska dela, toda le izmed moštva, ki ni sposobno za vojno službo.

3. Za dopuste so določene na Kranjskem mejne črte Kepa-Triglav-Podbrdo-Ildrija-Ajdovščina-Razdrto-Senožeče-Trnovo-Kranjsko-Istrska meja in Istrsko-hrvaška meja do Bakra.

4. Vojaška poveljstva smejo v prav posebno ozira vrednih primerih na utemeljeno prošnjo dovoliti, da se samostojni kmetovalci, potem uradniki pri kmetijskih zadrugah, dalje kovači in kolarji, ki so potrebni za kmetijske namene, odvežejo od vojaške službe, za omenjeni čas do največ treh mesecev.

Dotično prošnjo je vložiti pri pristojnem okrajnem glavarstvu, ki jo bo poslalo v rešitev vojaškim poveljstvom.

5. Prošnje, da se odvežejo vojaki za dobo, ki presega tri mesece ali ki se tičejo kategorij, ki niso našteje zgoraj pod 4., kakor gozdarjev, ribičev, mlinarjev, sodarjev, pivovarjev, mlekarjev, poslovalcev kmetijskih korporacij in komisij, je istotako vložiti pri pristojnem okrajnem glavarstvu, treba pa je dokazati, da obstoje posebne ozira vredne okoliščine.

Prošnje za dopuste ali odvezo, ki se bodo vložile pri c. kr. vojnem ministrstvu ali pri c. kr. deželnoobrambnem ministrstvu, se ne bodo vpoštevale.

Posebno se še opozarja na to, da ni treba vložiti prošnje za dovoljenje dopusta za normalne kmetijske dopuste. Dopusti se dovolijo tudi na podlagi prošnje, ki jih možno ustno izreče pri raportu. Vojaška oblastva, ki rešujejo prošnje za dopust, so že primerno obveščena. Izrecno se pa pripomni, da pri dopustih ali začasnih odvezah pridejo v poštev v slučajih pod 2, 4 in 5 le takl vojaki, ki niso v vojnem območju, ki se torej nahajajo že pri nadomestnih krdelih zadaj za armadnim območjem.

Razglasi od c. kr. okr. glavarstva v Kranju.

Ker se še vedno ne izpolnjuje zapoved, da mora vsako, ki obrtoma ali na trgu (sejmu) prodaja živila, imeti cene na vidnem mestu označene. Opozarja se, da se bo odslej vsak prestopnik v tem oziru kar najstrožje kaznoval. Pri nastavitvi cen je paziti na oblastveno določene najvišje cene, ki se pod ogibom visoke kazni ne smejo prekoračiti. Ker se opaža, da se trgi in sejmi ne posejajo več v toliki meri, kakor preje, zlasti pred določitvijo najvišjih cen, se opozarja, da zapadejo oni, ki so preje redno prihajali, pa sedaj izostanejo, strogi kazni. Ako bi se ta pojav ponavljal tako, da bi bilo ogroženo preživljanje občinstva v mestih in trgih, bi bila oblast primorana, prisilnim potom dobaviti potrebna živila, pri čemur bi proizvajalci gotovo dobili nižje cene, kakor so sedanje tržne cene. V lastno dobrobit kmetov je, da prinašajo na trg svoje pridelke. Kdor pa v sedanjem času na škodo svojega bližnjega išče neprimerne dobičke, ta nosi na sebi pečat izdajalca in takega človeka je brezobzirno izročiti roki pravice.

Na podlagi cesarske naredbe z dne 20. aprila 1854 št. 96 drž. zak. prepove okrajno glavarstvo kupovanje odnosno prekupovanje jajc in perutnine, ješprenčka, kaše, surovega masla, masla in sira od hiše do hiše in po vaseh v političnem okraju Kranj. Orožništvo ima nalog, da vsakega, kdor bi proti temu delal, takoj prime ter ga predstavi podpisnemu uradu, kjer ga zadene občutna kazen. Proizvajalci se ponovno pozivljajo, da donesajo svoje pridelke v obilni meri na trg, ker bi se drugače moralo seči po prisilnih sredstvih. Nihače naj z ozirom na to, ker so se za nekatere predmete določile najvišje cene, ne drži blaga doma, ker se zna zgoditi, da se mu blago odvzame v smislu cesarske naredbe z dne 7. avgusta 1915 št. 228 drž. zak.

Občutno pomanjkanje surovin za izdelovanje strojil sili k temu, da se uporabljajo v navedeno svrhu vsakršna v to uporabna sredstva. Pri tem pridejo v prvi vrsti v poštev ježice, katere ponekod tudi šiške imenujejo. Ježice imajo relativno mnogo strojilne vsčbine, so ravnokar dozorele in jih je po hrastovini v izobilju. Nabirajo jih lahko otroci, ki si za mal trud napravijo lepe dobičke. Lastniki hrastovih gozdov lahko svoje ježice prodajo tovarnam in industrijskim podjetjem te stroke. Naslovi se lahko poizvedo pri trgovski in obrtniški zbornici. Pripominja se, skupuje glasom obvestila c. in kr. vojnega ministrstva ježice tudi „Häute- und Lederzentrale, Aktiengesellschaft,“ Wien I., Aspernplatz Nr. 4.

S t. u. pozivom z dne 10. septembra 1915 št. 20240 zahtevalo se je iz sodnega okraja kranjskega 50 vagonov krompirja za mesto Ljubljano ter se je naložila posestniku dolžnost dobave krompirja mestni občini ljubljanski. Da se zagotovi zahtevana množina krompirja odreja c. kr. okrajno glavarstvo na podlagi c. kr. deželne vlade v Ljubljani zaplembo vseh razpoložljivih zalog krompirja v sodnem okraju kranjskem. Ta odredba, ki ostane dotlej v veljavi, da ne bo pokrita cela zahtevana množina za Ljubljano, oziroma se ne bo preklicala, ima za posledico, da je vsaka prodaja krompirja komu drugemu, kakor st. u. odobreno legitimacijo izkazanemu zastopniku pod strogo kaznijo prepovedana ter sploh ničeva. Izvzete od te zaplembe so le množine, ki so po-

trebne za domačo uporabo ter za nadaljevanje gospodarstva. Svoječasni preklic te te odredbe se bo uradno razglasil.

Druga izdaja, odslej perijodično izhajajočih tabel s fotografijami neznanih umrlih vojakov in v spremstvu armade se nahajajočih civilnih oseb in tozadevnih popisov oseb je pri glavarstvu na vpogled vsem interesiranim osebam.

Okrajno glavarstvo v Kranju določa s tem do preklica za cel politični okraj Kranj sledeče najvišje dopustne cene, ki se jih pri prodaji prosa in kaše ne sme prekoračiti.

Proso za 100 kg	28 K	—	v
Keša za 100 kg	44	—	—
Kaša za 1 kg	—	46	—
Kaša za 1 liter	—	42	—

Vsako prekoračenje teh najvišjih dopustnih cen se bo najstrožje kaznovalo in sicer sodnijskim potom ali pa od glavarstva z denarjem do 1000 kron ali z zaporom do 3 mesecev. Ta razglas dobi moč z dnem razglasitve (21. sept.).

NOVEJŠE VESTI.

Dunaj, 22. sept. V vzhodni Galiciji in Voliniji je položaj neizpremenjen. Ob reki Ikvi so bili v nekaterih krajih ljuti artiljerijski boji. Vsled ognja naših baterij Rusi niso mogli prodreti čez reko. Naše čete, ki se bore v Litvi, so včeraj pri Novi Miši prodrle neko rusko postojanko, vjele 900 mož in zaplenile tri strojne puške.

Berlin, 22. sept. Rusi so napravili sunek ob Dvini pri Friedrichstadtu, kjer boj še traja. Zahodno od Dvinska so nemške čete vdrle v rusko postojanko v širini treh kilometrov, vjele devet častnikov in 2000 mož in zaplenile osem strojnih pušk. Pri Osmijani Nemci napredujejo. Desno krilo je prodrlo do Novega Grodeka. Reko Molčad so Nemci prekoračili tudi na jugu, vzeli postojanke na zahodnem bregu Mišanke ob obeh straneh železnice Brest—Minsk. Vjeli so Nemci tisoč Rusov in zaplenili pet strojnih pušk ter vzeli mesto Ostrov.

Dunaj, 22. sept. Ob Savi in ob spodnji Drini so bili artiljerijski boji. Avstrijski in nemški topovi imajo premoč nad srbsko-francoskimi topovi. Na Požarevac in Veliko Gradišče so naši metali bombe. Črnogorska artiljerija je obstreljevala Tivat.

Dunaj, 22. sept. Lah so danes zjutraj streljali v Dolomitskem ozemlju in proti Monte Piano. Položaj ob Soči je neizpremenjen. Prestolonalednik je na tirolski fronti.

Berlin, 22. sept. Francozi so napadli Nemce pri Neuville, pa so bili odbiti. Neko angleško letalo so ondi Nemci sestrelili. Drugače nič posebnega.

Dunaj, 24. sept. Ljuti boji so bili včeraj na Ruskem pri Pošajevu blizu gališke meje. Rusi so bili pri izlivu lke krvavo odbiti. Vzhodno od Lucka in zahodno od Strija stoječe naše postojanke so se umaknile. Nemci so vdrli zahodno od Dvinska v ruske postojanke in so zmagali Ruse vkljub hudemu uporju med Osmijani in Ostricami. — Hudi boji s topovi so bili v Tonalu in Dolomiti na Tirolskem. Pri Monte Costonu so se Lah morali umakniti vkljub desetkratni premoči. Po štirimesečni vojni stoji danes naša fronta proti Lahom močnejša kot kdaj prej.

Sofija, 21. sept. Romunija in Grška zbirata čete na bolgarski meji. Zato je bolgarska vlada svojima zastopnikoma v Bukareštu in Atenah vnovič naročila, da naj zahtevata jasnih izjav o vzrokih premikanja čet. Na Bolgarskem se je uvedla vojaška cenzura.

Petrograd, 20. sept. Radko Dimitrijevič je imenovan za carjevega svetovalca. Rusi so zasedli Franc Jožefovo deželo na severnem tečaju.

Atene, Četverospozrazum je poslal 110.000 mož na Mudros.

London, 22. sept. V Indiji je bila velikanska povodenj; 18.000 hiš je porušenih in 80.000 ljudi je brez strehe.

Z italijanske fronte nam pišejo vojaki „Kadar dobimo „Gorenjca“, prilete vsi Gorenjci skupaj in z veseljem poslušajo dobra poročila o bojih. Pozdravljajo vse čitatelje tukajšnji gorenjski fantje in možje.“

Nemški narod in vzhod.*)

Kdor malo pogleda na narodopisno karto, mu takoj obvisi pogled na razliki robu nemške jezikovne meje na vzhodu in na zahodu. Ondi nagubanost, kar spominja na zelo razjedeno obal z daleč pomaknjenim otočjem, tukaj pa zaprta črta, ki nima niti izboklin niti dolbin. Samo nekaj mešanih krajev, ki niso niti vdolbeni niti izdolbeni, kaže neko razmetanost. V notranjosti nemštva so pravzaprav edini t. zv. „Slovani na Spreewi“ (Spreewenden), to so nebrojni večji in manjši deli nemškega ljudskega narečja, razsuti po celem vzhodu vse do celinske meje in preko nje. Že na prvi pogled zapazimo, da na zapadu gre za nekaj, kar je bilo brez presledka — in je še zdaj — v zagorju.

Popolnoma potrdijo to slutnjo dokazi. Jezikovna meja na zapadu ni doživela večjih prememb že od selitve narodov. Na skrajnem severozapadu ob kanalu med Dünkirchenom in Calaisom se je nemštvo poizgubilo. To je največja prememba, ki je sploh nastala. Tudi v Lotringiji je med Dononom in luksemburško mejo nemštvo nekoliko trpelo. No v Belgiji se izguba in dobiček izjednačujeta, toda v Švici je vkljub najnovejšim francoskim uspehom v Wallisu — dobiček na nemški strani. Pri vsem tem gre pri izmeni jezika samo za prostor, na katerem živi danes sto do stopetdeset tisoč ljudi, ki stoje pred 42 milijoni na eni in 75 milijoni drugi strani. Tema dvema narodnostima gre za one vmesne kraje.

Popolnoma drugače je na vzhodu! Od 65 milijonov prebivalcev, ki jih je nemško cesarstvo štelo leta 1910., je prebivalo 26 milijonov, torej dve petini, na prostoru, ki so ga pred tisoč leti zavzemali tujci. Če prištejete temu nemške Švicarje in Avstrijce, je vidno, da polovica vseh naših jezikovnih rojakov, ki biva po Evropi, bivajo preko črte, ki je pred tisoč leti mejila Nemce od Slovanov. Črta je šla od severa proti jugu preko sedanjega nemškega cesarstva in na avstrijskem ozemlju končavala v Alpah na nemško-italijanski ali pravilneje: nemško-romanski meji. Na obalah Istočnega morja, kjer so germanski narodi — jedro teh narodov — nekoč prebivali, okoli leta 900 Nemci sploh niso več stanovali. Kielski zaliv je delil Dance in Slovane (Vagrijce). (Dalje.)

*) Posnetek iz predavanja Dietricha Schäferja v Draždanah 6. svečana 1915.

Vsem županstvom naznanjamo, da se dobe „Potrdila o istovetnosti - Identitätsbescheinigung“ v tiskarni „Tiskovnega društva“ v Kranju, po 2 vinarja komad.

Učenca

∴ za urarsko obrt ∴
boljše izobrazbe in iz dobre hiše sprejme takoj pod ugodnimi pogoji **Ivan Levičnik**, urar in trgovec z zlatnino in srebrnino v Kranju.

Kupujte razno manufakturno in galanterijsko blago vedno le pri „Prvi gorenjski razpošiljalnici“ Ivan Savnik, Kranj
ki prodaja dobro in trpežno blago po najnižjih cenah.